

REVISTA ECONOMICĂ.

ORGAN FINANCIAR-ECONOMIC.

Organul oficial al „SOLIDARITĂȚII”, asociațiune de institute financiare ca însoțire.

Apare odată pe săptămână.

Prețul de prenumărare:
pe 1 an K 12—, pe 1/2 an K 6—

Redactor responsabil:
CONSTANTIN POPP.

Taxa pentru inserțiuni:
de spațiul unui cm² câte 10 fileri.

Războiul mondial.

— *Una din cauzele economice, ce l-au provocat.* —

Se știe, că războiul este ultimul mijloc pentru a decide cu forța o chestie de controversă între două sau mai multe popoare, state sau partide, îndatăce aceste nu pot conveni la o înțelegere pacinică.

Războiul mondial, în care sângeră acum atâtea milioane de luptători și care reclamă jertfe nemaipomenite de oameni și bunuri materiale, — a fost provocat, fără îndoială, de multe și importante cauze, din cari unele de proveniență foarte veche, și pe motive de supremă importanță pentru un viitor mai puțin sau mai mult îndepărtat.

Nu vom înșiră aici întreg complexul de cauze, cari au putut să provoace acest războiu. Ne-ar fi și imposibil, dar și nepermis, în același timp. Ne vom opri însă la o cauză de natură economică, care — fără îndoială — a fost una din cauzele principale, cari au provocat acest războiu.

Pentru a face însă cât mai plauzibilă părerea ce emitem, vom constata, înainte de toate, că astăzi toate statele stăruie, din toate puterile și cu toate mijloacele, să asigure cât mai bine existența poporului sau popoarelor, din cari se alcătuiesc și cari, în veacurile din urmă, au început să se sporească, aproape pretutindeni, cum rar s'a întâmplat în timpurile vechi, când igiena și peste tot civilizația nu pătrundeau în mase.

Astfel, prin sporirea rapidă a populației în toate statele, se prevede, pentru un timp nu prea îndepărtat, ajungerea la un surplus de oameni, care nu se va mai putea susține din mijloacele, ce îi stau la îndemână în patrie.

Ca rezultat al acestei suprapopulațiuni, ni se prezintă *emigrările*, cari au devenit, pretutindeni, o apariție de toate zilele. Emigrează Germanii, Italienii, Românii etc. Emigrarea, așa cum se face, pe cale naturală, aduce cu sine, ce e drept, o ușurare a traiului pentru cei rămân în patrie și muncă și câștig pentru cei plecați pe calea pribegiei. Ea are, însă, urmări păgubitoare, periculoase chiar, prin reslătirea emigranților, prin desnaționalizarea și, adesea, prin pierderea lor pentru neam.

Astfel suprapopulațiunea în mare parte a statelor moderne, în unele cetăți antice, ca, s. e., în Roma, în Anglia Stuartilor etc., — au constrâns pe căpeteniile statelor să-și îndrepte privirea spre țări îndepărtate, să cucerească popoare mari și număroase, ținându-le în supunere și ascultare, trimițând acolo suprapopulațiunea și supraproducțiunea, ce rezultă din o industrie dezvoltată, și aducând de acolo, în schimb, alte articole de trebuință, cari nu se găsesc în patrie, încasând contribuții ș. a.

Acestate sunt *coloniile*.

În scopul cuceririi țărilor menite pentru colonizări se cer însă o mulțime de condiții, între cari asigurarea unei eșiri cât mai lesnicioase la mare, dezvoltarea flotei comerciale și a celei de războiu, etc.

Vom aminti, în treacăt, aici colonizările cu scopuri comerciale ale Fenicienilor și colonizările în stil mare ale Romanilor, fiind chiar și noi, Românii de azi, urmașii coloniilor de odinioară ale împăratului Traian, și apoi vom trece la *coloniile statelor moderne*, făcând, pentru o mai bună pricepere a chestiunii, și nițică istorie.

Englittera, care se adună într'un singur regat pe la anul 827, își întemeiază puterea maritimă deja pe la sfârșitul secolului al XVI și fondează primele *colonii* în America-de-nord. La 1783 ea trebui să recunoască independența Statelor-unite ale Americii de nord.

Englittera, cu 45 milioane locuitori, are colonii în toate continentele și pe toate mările, între cari singur Imperiul Indiilor are o suprafață de 5.147,340 km. □ cu 320 milioane locuitori, la cari se mai adaogă locuitorii din celelalte colonii britanice în număr de peste 30 milioane și cu o suprafață de 21.797,460 km. □.

Franța, ale cărei hotare le întinse, prin număroase războaie, Carol-cel-mare, care veni la tron la an. 768, a ajuns la înălțimea ei între statele Europei în jumătatea primă a secolului al XVII și a avut cea mai strălucită eră sub Napoleon I, care aspiră la domnia Europei.

Pe la 1748. Anglia fiind omnipotentă în colonii, îi luă Franței America și India. Totuși de prezent Franța are *colonii* puternice și număroase în toate continentele.

Rusia, cel mai mare imperiu al Europei, se întinde peste nordul Asiei până la Oceanul-pacific. Inceputul Rusiei datează de pe la 862. În jum. I a secolului al XVI se lărgiră hotarele Rusiei și se pune temelia unității ei. Petru-cel-mare o ridică în șirul statelor europene, pe la sfârșitul secol. al XVII și începutul celui al XVIII. De atunci Rusia se întinde neîntrerupt în Europa, mai târziu în Asia spre sud și est. Astăzi ea atinge Oceanul-ghetos-de-Nord, Oceanul-Pacific, Marea-Baltică, Marea-Neagră, Lacul-Caspic ș. a. În 1904 Japonia a oprit-o, deocamdată, în mersul ei plin de avânt în extremul orient. Nu se poate nega, că ea tinde spre eșire în Oceanul-Indic și, prin Bospor și Dardanele, în Marea-Egee și Mediterană.

Germania este introdusă în istorie prin Carol-cel-mare. După el Germanii se simt o națiune. Cu timp Prusia și Austria încep a rivaliza una cu alta. Și una și alta caută să se mărească prin ocupațiuni în Germania sau prin împărțirea Poloniei.

Napoleon I, ca cănsul și împărat, dispunea după capriciul său de soartea Germaniei.

Francisc II lapadă (1806) titlul de împărat al Germaniei, după ce luase titlul de împărat al Austriei în anul 1804.

Austria prezidă odinioară în confederațiunea germană. După războiul din 1866 Austria a fost scoasă din această confederațiune. La 1870 regele Prusiei, Wilhelm I, fu încoronat în Versailles de împărat al Germaniei, obținând și Alsația și Lorena. De atunci Germania joacă în politica lumii un rol principal și s'a dezvoltat pe toate terenele, într'un mod, aproape fără păreche în istorie. Sporirea populațiunii ei s'a făcut, dela 1870, cum rar se întâmplă.

Coloniile Germaniei datează dela 1884 și sunt în Africa și Oceania, toate la un loc cu rotund 4.000.000 loc. și cu un teritor mult mai mare ca al Germaniei.

Austria începe a se ridică, mai ales, decând ajunse pe tron dinastia de Habsburg, pe la sfârșitul secolului al XIII. sub care se uniră țările austriace, rând pe rând, între cari și Țările de sub coroana Ungariei, cum și alte țări, dintre cari unele au fost pierdute ca, s. e., Lombardia ș. a.

La 1867, prin pactul dualistic, Austria a luat numirea de Austro-Ungaria.

La 1878 s'a ocupat Bosnia și Hertegovina.

A fost și este lucru prea firesc, ca Austro-Ungaria, care *nu are de loc colonii*, și care are eșire numai în Marea-Adriatică, să stăruie pentru asigurarea acestei ieșiri, care, pentru acest imperiu, este condiție neapărată de existență, cum este, bunăoară, și pentru Germania Marea-de-Nord, pentru România Gurile-Dunării și Marea-Neagră, iar pentru alte țări mările din apropierea lor.

Celea mai mari puteri coloniale, cum s'a văzut mai înainte, sunt azi: Anglia și Franța, după cari urmează Olanda și Spania, fără să socotim pe Rusia cu peste 20 milioane km. □.

Dar și alte state au colonii în depărtări, cum sunt: Italia, Portugalia, Belgia etc. De când Italia a ocupat Tripolitania și Cireneica abia au trecut 2 ani.

Statele mici din Peninsula balcanică nu au colonii, afară de *Grecia*, căreia îi aparțin mai multe insule și afară de *Turcia*, care stăpânește încă multe insule din Marea-Egee și ai cărei țărmuri sunt spălați la nord de Marea-Neagră, la Vest de Marea-Egee, Marea-Mediterană, și se află și în posesiunea importantelor strâmtoni ale Dardanelelor, a Mării-Marmara și Bosporului. Egiptul îi este stat vasal și are posesiuni și în Arabia,

Bulgaria a câștigat în războiul balcanic o importantă eșire la Marea-Egee, pe când mai înainte ieșea numai la Marea-Neagră. Țărmii vestici ai *Albaniei*, sunt spălați de Marea-Adriatică. Din războiul balcanic *Serbia* a rămas mai strâmtorată, fără ieșire la mare; nu însă și Muntenegrul.

*

Am făcut acest scurt tablou al dezvoltării statelor mari beligerante din Europa, cu scopul de a scoate în relief, cum cetitorii vor fi observat, situația acestor state în privința posesiunilor lor coloniale, din care se vede, destul de clar, tendința tuturor de a se extinde, de a ocupa teritorii și puncte strategice, pe cari le cred a fi de importanță pentru dezvoltarea lor viitoare, pentru întinderea și întărirea dominațiunii lor, pentru îmbogățirea statului și, în ultima analiză, și pentru a servi ca teren sigur spre care să fie îndreptat plusul populațiunii lor.

Cine ar putea, astfel, să tăgăduiască, că ocuparea și asigurarea de colonii nu a devenit, în timpul nostru, una din problemele cele mai mari pentru toate statele principale europene?

Și, în acelaș timp, cine nu vede, că războiul uriaș ce se dă acum, este un războiu pornit, înainte toate, din cauze economice?

Las', că cauzele războaielor, după teoria unor învățați, sunt numai de natură economică.

Doar se știe, că jertfele cele multe pentru ocuparea de colonii, nu s'au făcut și nu se fac numai din nobilul și creștinescul îndemn de a fericii pe alții: prin răspândirea culturii, civilizațiunii și moralei creștine; ci mobilul acestora este de a se fericii poporul luptător, apoi pentru agonisirea coloniilor și exploatarea acestora; civilizarea popoarelor autohtone din colonii cade în planul al doilea, ori ea, adesea, se are prea puțin în vedere.

Deci, de încheiere, constatăm, că războiul actual, a fost provocat, între altele, și de ciocnirea a mari interese economice.

Deoparte Germania, prin dezvoltarea la care s'a ridicat în timp de o jumătate de veac, dar mai cu seamă, prin avântul ce a luat flota sa comercială și cea de războiu, cum și prin acviziția frumoasă de teren colonial a băgat fiori în statele coloniale: Englitera, Franța și Rusia, cari s'au aliat în contra ei și au aș-

teptat ocazia binevenită ca să o lovească și să pună stavilă avântului ei.

De altă parte nici Germania și Austro-Ungaria nu au putut vedea cu ochi buni expansiunea din cale afară a Rusiei, mai cu seamă, însă, stăruințele ei neîntrerupte, timp de peste o sută de ani, pentru a ajunge în posesiunea Constantinopolului și a avea eșire liberă și în Marea-Egee și Mediterană, unde Austro-Ungaria îi dispută îndreptățirea, după ce Turcia singură nu o mai poate face și nici micile state independente din Peninsula-Balcanică.

Incrucișării de interese economice, intereselor de dominațiune și altora le va pune capăt, în războiul de față, ca și în alte războaie, «forța — care dupăcum a spus Bismarck — primează dreptul». S.

Imprumutul de războiu ungar.

Cifrele definitive asupra rezultatului subscripțiunii împrumutului de războiu ungar, încheiată la 23 crt. sunt încă necunoscute. Atâta însă este de pe acum sigur, că subscripțiunea a avut un succes atât de strălucit, cum nu au așteptat nici cei mai optimiști oameni și poate nici însuși guvernul — considerând împrejurările grele prin care trece țara. *Suma scrisă se cifrează cu mai mult de un miliard de coroane* și este o dovadă strălucită a forței materiale, de care dispune populațiunea țării, care cu mic, cu mare, fără deosebire de naționalitate, a ținut să urmeze apelul guvernului și să-i pună la dispoziție mijloacele necesare pentru purtarea războiului.

Contingentul cel mai mare al sumei de peste un miliard, de sine înțeles, l-au dat subscripțiunile efectuate la băncile mari din capitală. Dar s'au semnat sume neașteptat de mari și la băncile din provincie. Astfel d. ex. s'au scris în Sibiiu, la băncile și oficiile, cari au funcționat ca locuri de subscripțiune publică însemnata sumă de peste 12 milioane Coroane.

Băncile noastre și publicul nostru românesc, încă și-au făcut datoria, între marginile modestelor lor puteri, pentru a asigura reușita cât mai bună a împrumutului de războiu. După informațiile, ce avem, la „Albina” în Sibiiu sumele, semnate de ea, însăși, de diferite corporații și de particulari se cifrează cu K 1.353,350—; la „Cassa de păstrare din Săliște”, care asemenea a funcționat ca loc de subscripțiune, au semnat comuna Săliște și comunele din cercul Săliștei, precum și diverse alte corporații și particulari suma de K 213,650— în Făgăraș la „Furnica”, designată și ea ca loc de subscripțiune sumele semnate se urcă la K 70,000 etc.

Chestiunea încheierii bilanțului.

Chestiunea aceasta, atât de importantă și actuală, pentru cercurile băncilor și asupra căreia vor trebui să urmeze în curând directivele necesare și din parte oficială — continuă a preocupă pe conducătorii vieții financiare-economice a țării. În ultimele zile s'a pronunțat asupra ei directorul general al celei mai mari bănci de asigurare indigene W. Ormody.

După părerea acestui distins financiar consecuențele defavorabile ale stărilor create de războiu le vor simți în anul acesta, mai mult decât orice alte întreprinderi din țară: institutele de bani. Intre acestea în prima linie institutele mai mici, mai tinere, cu capitaluri soc. modeste și cari n'au avut prilej a aduna fonduri de rezervă mai însemnate, pentru a acoperi pagubele anormale, ce le vor suferi în urma războiului.

Cu toate acestea bilanțurile vor trebui încheiate în regulă și în anul acesta, și împărțită acționarilor fie și numai o dividendă redusă — după cum o vor îngădui aceasta veniturile realizate. Răul, ce s'ar produce, dacă guvernul ar suspenda pentru anul curent obligativitatea dărei de seamă publice a băncilor, ar fi mult mai mare decât folosul unei astfel de măsuri. Cine garantează — zice Ormody — că anul 1915 va fi din punct de vedere economic, mai favorabil, decât anul curent? Este mult mai probabil că va fi mai rău. În cazul acesta, situația, celorce ar dori să se amâne încheierea bilanțurilor până în anul viitor — va fi atunci și mai grea. Ori să se ceară atunci o nouă amânare a bilanțurilor?

Chestiunea dării de seamă a institutelor de bani a fost pe larg și viu discutată și în presa din Germania, fără ca să se fi ridicat vre-o voce serioasă în contra bilanțării. Să-și încheie și publice deci și băncile din Ungaria bilanțurile!

*

O părere cu totul opusă celei de mai sus, emite asupra acestei chestiuni, un alt financiar de frunte din capitală, directorul de bancă Fr. Vas. Acesta este de părere că sub durata moratorului în majoritatea cazurilor este eschis a putea compune un bilanț, coresponsător textului legii și pretensiunilor creditorilor și acționarilor. Greutatea zace în imposibilitatea de a extimă în mod real efectele și pretensiunile, mai ales la bănci.

Este deci de părere, ca sub durata moratorului și până este închisă bursa, băncile să nu încheie bilanțurile. Aceasta să se facă la 3—4 luni după totala încetare a moratorului și a redeschiderii bursei, termine cari eventual pot coincide.

Ce privește dividendele, de cari ar fi lipsiți în cazul acesta acționarii pentru un timp prea îndelungat, numitul financiar propune distribuirea unei dividende parțiale, pe baza profiturilor realizate de bănci, până la 1 August a. c. Dividenda aceasta ar putea fi și limitată la un anumit maxim prin ordinațiune ministerială și ar urmă să fie hotărâtă și împărțită prin adunările generale ale singuraticelor societăți.

REVISTA FINANCIARA.

Situatiunea.

Sibiu, 27 Noembrie 1914.

Efectele subscripțiunii la împrumutul de războiu s'au simțit și în săptămâna aceasta în piața internă de bani, care a arătat tendința spre încordare. Discontul privat a cotat neschimbat 4% pentru cambii vieneze de prima bonitate și 4½% pentru cambii budapestane, de aceeași categorie.

În piețele externe de bani situația este neschimbată. În Berlin încordarea continuă a se menține. Discontul privat s'a stabilit la 5⅓%, iar în London situația continuă a fi favorabilă. Discontul privat a cotat 2⅓%.

CRONICĂ.

Necrolog. *Iuliu Luțai*, dirigentul filialei din Deta, a institutului „*Timișiana*” din Timișoara, a murit moarte de erou pe câmpul de războiu din Sârbia.

— *Aurel Feneșanu*, prim-contabilul filialei din Turda a institutului „*Lumina*” din Sibiu a căzut pe câmpul de luptă din Galiția.

Prețul pâinei. Cum se validează în viața practică, prețul maxim al cerealelor, în favorul consumatorilor, o dovedește o tabelă statistică germană asupra prețului, cu care se vinde pâinea la 31 Octombrie a. c. în diferitele cartiere ale Berlin-ului. Pentru prețul de 50 *pfenig-i* brutarii din Berlin au vândut următoarele cantități de pâine:

In partea de Nord a orașului	1350—1400	grame
„ „ „ Ost	1600—1770	„
Charlottenburg	1500—1700	„
Schöneberg	1300—1680	„
Steglitz	1450—1550	„

Cifra dintâiu se referă la pâinea cea mai fină, cifra a doua la pâinea mai neagră.

În Budapesta s'a vândut, săptămâna trecută, pentru prețul unei ½ Marce germane = 62½ fileri pâinea din brutăria comunală . . . 1340—1735 grame
„ dela brutarii privați (comerțiu) 1075—1300 „

Cheltuielile războiului. Yves Guyot, marele economist francez, într'o conferință recentă, ținută la „Societatea de economie politică” din Paris, evaluează cheltuielile, reclamate de forțele armate, angajate în războiul actual (12 milioane soldați: 3 mil. Germani, 2 mil. Austro-Ungari, 3 mil. Francezi și 4 mil. Ruși — fără Anglia) a 12 fr. 50 bani, cu 150 milioane de franci pe zi, 4 miliarde 500 mil. franci la lună și 27 miliarde de franci, în 6 luni, minimul de timp, cât se crede că va ține războiul.

Pierderile producției agricole o evaluează Yves Guyot la 44 miliarde 600 mil. franci în 6 luni și pierderile capitalului omenesc la 88 miliarde.

Etalonul oficial al băncilor de emisiune. În săptămâna trecută au fost în vigoare la diferitele bănci de emisiune europene următoarele etaloane oficiale:

Viena și Budapesta	5½%
București	6 %
Berlin	6 %
Amsterdam	5 %
Cristiania	5½%
Roma	5½%
Copenhaga	6 %
London	5 %
Madrid	4⅓%
Paris	5 %
Petrograd	6 %
Elveția	5 %
Stockholm	6 %
Lissabon	5½%

O rugare către on. noastre bănci. Voind a publică în coloanele revistei noastre o dare de seamă asupra sumelor subscrise la băncile noastre pentru noul împrumut de războiu ungar, rugăm on. noastre institute de bani, cari au funcționat ca locuri de subscripțiune publică, să binevoiască a ne comunica:

1. ce sume s'au subscris la ele în total din noul împrumut de războiu?

2. cât din sumele subscrise la ele s'au plătit în bani gata din partea subscriitorilor și cât s'a ridicat din depuneri pentru împrumutul de războiu?

POSTA REDACȚIUNII.

D-lui *I. G.* în *R.* Fără a cunoaște deaproape toate împrejurările și considerațiile determinătoare pentru hotărârea adusă și apoi revocarea ei, este greu să ne spunem părerea asupra chestiunii. Vedem însă din cele expuse de D-ta trei lucruri, deopotrivă de excepționale din punctul de vedere al solidității și al administrației corecte de bancă:

1. Că la institutul din chestiune aproape ¼ parte a capitalului de acți s'a plătit în loc de numerar cu cambii.

2. Că un membru influent din direcțiunea institutului din chestiune și-a vândut casa, prețuită acum 3 ani la K 50,000 și crescută în valoare prin investiții la K 65,000 — în aceste vremuri de depresiune generală pentru imobiliile — propriului său institut cu peste K 63,000, o sumă, care reprezintă peste 40% a capitalului social de K 150,000, și prin care fapt nici decât nu se promovează mobilitatea aceluia institut și

3. Că la institutul din vorbă membrii direcțiunii uzează înșiși de credite mari, ceea ce nu este nici rațional și nici admisibil la o bancă solidă.

Rezultă de aici, că răul s'a început deja la fondare, când s'a forțat un capital social mare, ce apoi nu s'a subscris în întregime și că faptele ulterioare, ce s'au născut din acest rău, nici decât nu se pot numi temelii bune pentru viitorul institutului respectiv.

SUMAR.

Războiul mondial. — Împrumutul de războiu ungar. — Chestiunea încheierii bilanțului. — Revista financiară: Situația. — Cronică: Necrolog, Prețul pâinei, Cheltuielile războiului, Etalonul oficial al băncilor de emisiune, O rugare către on. noastre bănci. — Posta redacțiunii. —